

MONITORI I TË DREJTAVE PRONËSORE

Misioni i OSBE-së në Kosovë (OSBE) punon me institucionet e Kosovës për ta mbështetur zbatimin e kornizës ligjore dhe asaj të politikave për mbrojtjen e të drejtave pronësore dhe banesore të pjesëtarëve të komuniteteve në pozitë të cenueshme. Në suazat e këtyre përpjekjeve, OSBE rregullisht monitoron dhe raporton mbi zhvillimet, si dhe i këshillon institucionet sa i përket respektimit të legjislacionit përkatës, standardeve ndërkombëtare dhe praktikave më të mira. Monitori i të drejtave pronësore është botim gjashtëmujor që përmban vëzhgimet e monitoruesve në terren të OSBE-së për pesë rajonet në vijim: Gjilan (GN), Mitrovicë (MI), Pejë (PE), Prishtinë (PR) dhe Prizren (PZ). Ky botim synon të ofrojë një pasqyrë të përmbledhur të situatës në fushën e të drejtave pronësore dhe banesore të pjesëtarëve të komuniteteve joshumicë, personave të zhvendosur (PZH), si dhe komunitetit shumicë në zonat ku ky i fundit përbën pakicë numerike. Qëllimi i këtij botimi është t'u ndihmojë institucioneve përgjegjëse në adresimin e çështjeve shqetësuese sa i përket zbatimit të legjislacionit dhe të vendimeve, dhe të shërbejë si mekanizëm për përcjellje të përparimit të shënuar dhe tejkalimit të hendeqeve të evidentuara. Informatat e paraqitura më poshtë janë mbledhur nga ekipet në terren të OSBE-së dhe përfshijnë vetëm rastet në të cilat ekipet e terrenit kanë pasur qasje në informacion gjatë periudhës kohore korrik - dhjetor 2024.

EDICIONI 11: KORRIK 2024 – DHJETOR 2024

TEMAT

Shpronësimi paraqet një akt të autorizuar ligjërisht nga autoritetet për heqjen e të drejtave pronësore nga pronari i pronës private ose publike, me qëllim të arritjes së një interesi të caktuar publik, sipas kushteve të përcaktuara me ligj, ku parashihet edhe kompensimi për pronarët. Ky edicion i Monitorit pasqyron numrin e shpronësimeve që kanë prekur pronat e grupeve në pozitë të cenueshme, me fokus në komunitetet joshumicë dhe PZH-të.

Uzurpimi i kundërligjshëm i pronës se paluajtshme është vepër penale sipas nenit 320 të Kodit Penal. Pronat e grupeve në pozitë të cenueshme, në veçanti të komuniteteve joshumicë dhe të PZH-ve, kanë qenë shpesh objekt i uzurpimit të kundërligjshëm. Ky edicion i Monitorit pasqyron numrin e uzurpimeve të kundërligjshme të pronës që kanë ndodhur gjatë periudhës për të cilën raportohet.

Banimi social është një detyrim i autoriteteve për t'i adresuar nevojat për strehim të individëve dhe familjeve që nuk mund të përballojnë një standard adekuat jetese. Ky edicion i Monitorit pasqyron numrin e rasteve ku grupet në pozitë të cenueshme të tilla si gratë, të rinjtë dhe komunitetet joshumicë kanë përfituar banim social.

Legalizimi është proces i drejtuar nga autoritetet për legalizimin e ndërtimeve pa leje. Ky edicion pasqyron numrin e aplikimeve dhe certifikatave të legalizimit të lëshuara për ndërtimet pa leje.

Planifikimi hapësinor është politikë e autoriteteve për rregullimin e hapësirës publike në të gjitha nivelet. Pjesëmarrja në procesin e hartimit të dokumenteve të planifikimit hapësinor është thelbësore jo vetëm për vlerësimin dhe theksimin e nevojave të komuniteteve, por edhe për të siguruar mbrojtjen e të drejtave individuale pronësore. Ky edicion pasqyron numrin e proceseve të planifikimit hapësinor ku janë marrë parasysh nevojat e grupeve në pozitë të cenueshme, komuniteteve joshumicë, grave dhe rinisë.

Ndarja e tokës komunale për projekte që lidhen me kthimin është procedurë/iniciativë e autoriteteve që ndërmerret me qëllim të realizimit të interesit dhe/ose politikave të caktuara publike. Ky edicion paraqet numrin e rasteve ku komunat kanë ndarë tokë komunale për projekte të kthimit dhe/ose për pjesëtarët e komuniteteve joshumicë gjatë periudhës për të cilën raportohet.

Tatimi mbi pronën e paluajtshme është pagesë e detyrueshme e paraparë dhe e zbatuar nga autoritetet për pronësinë/të drejtën e shfrytëzimit të pronave banesore, bujqësore dhe komerciale. Megjithatë, ka raste ku pronat e pjesëtarëve të komuniteteve joshumicë kanë qenë/janë të uzurpuara në mënyrë të kundërligjshme dhe pronarët vazhdojnë ta bartin barrën e detyrimit tatimor përkundër faktit se nuk gëzojnë posedim fizik të atyre pronave. Ky edicion pasqyron numrin e pjesëtarëve të komuniteteve joshumicë që janë të liruar nga pagesa e tatimit në pronë të paluajtshme për pronat e uzurpuara në mënyrë të kundërligjshme.

RASTE TË LIDHURA ME TË DREJTAT PRONËSORE QË PREKIN KOMUNITETET JOSHUMICË NË MBARË KOSOVËN

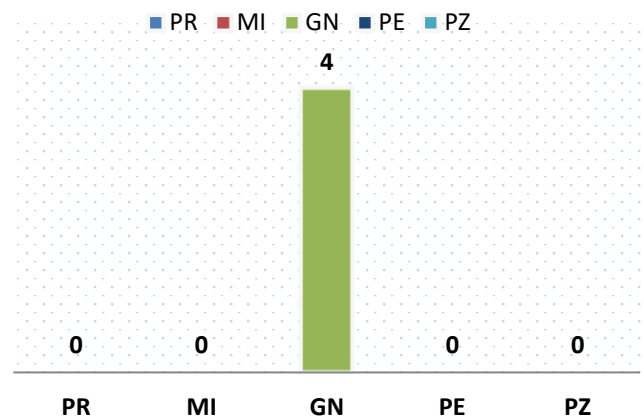
SHPRONËSIMI	4
UZURPIMI I KUNDËRLIGJSHËM	1
BANIMI SOCIAL	154
LEGALIZIMI I NDËRTIMEVE PA LEJE	1783
PLANIFIKIMI HAPËSINOR	3
NDARJA E TOKËS PËR PROJEKTE QË LIDHEN ME PZH-të	0
TATIMI MBI PRONËN E PALUAJTSHME	0

ZHVILLIMET

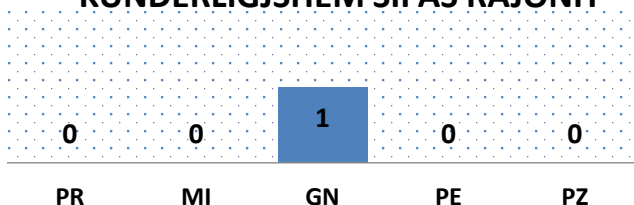
Shpronësimi

Gjatë periudhës për të cilën raportohet, **4** prona (parcela) private që u përkasin pjesëtarëve të komunitetit serb të Kosovës u prekën nga shpronësimet në rajonin e Gjilanit.

RASTE TË SHPRONËSIMIT SIPAS RAJONIT

RASTE TË UZURPIMIT TË KUNDËRLIGJSHËM SIPAS RAJONIT

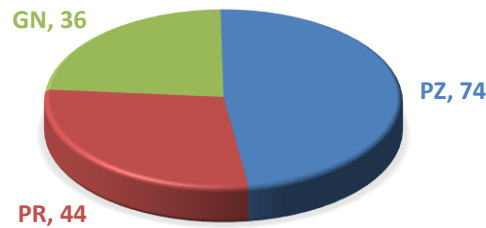
Uzurpimi i kundërligjshëm

Gjatë periudhës për të cilën raportohet është evidentuar **1** rast i uzurpimit të kundërligjshëm në rajonin e Gjilanit.

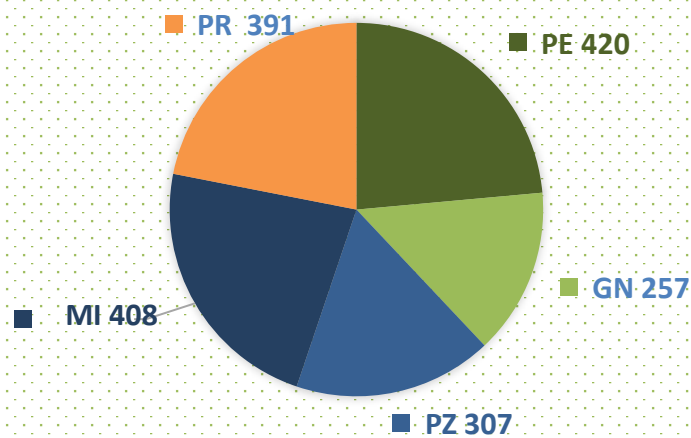
Banimi social

Gjatë periudhës për të cilën raportohet, në rajonin e Prishtinës, 44 personave/familjeve u janë ndarë banesa sociale, nga të cilët 1 ishte serb i Kosovës dhe 43 romë të Kosovës. Në rajonin e Prizrenit 74 personave/familjeve, nga të cilët 40 boshnjakë të Kosovës dhe 34 shqiptarë të Kosovës; dhe në rajonin e Gjilanit 36 personave/familjeve, gjegjëshit grave shqiptarë të Kosovës që kujdesën për familjen.

BANIMI SOCIAL SIPAS RAJONIT

RASTE TË LEGALIZIMIT SIPAS RAJONIT

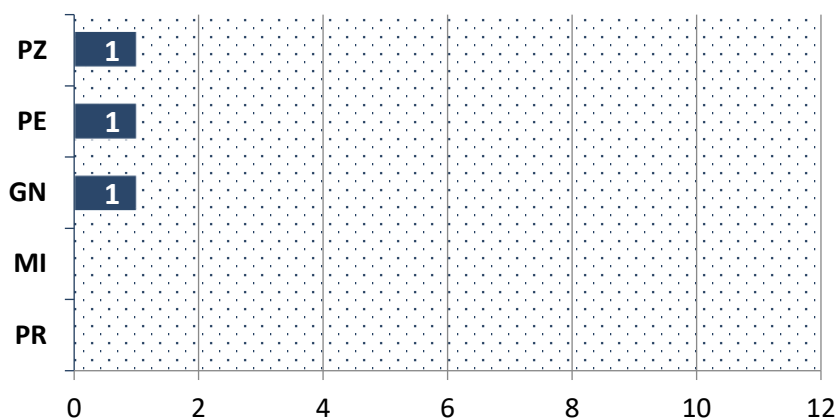
Legalizimi

Sipas Ligjit për trajtimin e ndërtimeve pa leje, objekti i ndërtuar në parcelën e një pale tjetër nuk mund të legalizohet derisa të konstatohet pronësia ose e drejta për shfrytëzimin e parcelës së tokës. Legjislacioni synon mbrojtjen e grupeve në pozitë të cënueshme, siç janë komunitetet joshumicë dhe/ose PZH-të, nga rastet e uzurpimit të kundërligjshëm të tokës së tyre.

Gjatë periudhës për të cilën raportohet janë parashtruar 1,783 kërkesa për legalizim të ndërtimeve pa leje në mbarë Kosovën. Autoritetet komunale kanë nxjerrë 1,253 vendime për legalizim, 7 nga të cilat për pronat që u përkasin serbëve të Kosovës, 2 ashkalive të Kosovës dhe 2 turqve të Kosovës. Nga ana tjetër, nuk është regjistruar asnjë rast i ndërtimeve të kundërligjshme në parcela të uzurpuara të komuniteteve joshumicë dhe/ose PZH-ve. Ndonëse ky fakt vlen të përmendet si arritje e rëndësishme, duhet vazhduar me monitorim të rregullt për të siguruar që të mos legalizohet asnjë ndërtim i këtillë, veçanërisht duke e pasur parasysh faktin që ndërtimet e paligjshme vazhdojnë akoma.

Shënim: Shumica e komunave në Kosovë nuk mbajnë të dhëna të kategorizuara sipas komunitetit për parashtruesit e kërkesave për legalizim.

PJESËMARRJA E KOMUNITETEVE JOSHUMICË NË PROCESE TË PLANIFIKIMIT HAPËSINOR SIPAS RAJONIT

Planifikimi hapësinor

Gjatë periudhës për të cilën raportohet, pjesëtarët e komuniteteve joshumicë, gratë dhe/ose të rinjtë kanë marrë pjesë në 3 **processe të planifikimit hapësinor**, në rajonin e Prizrenit, Pejës dhe të Gjilanit.

Ndarja e tokës

Gjatë periudhës për të cilën raportohet **nuk është evidentuar asnjë rast i ndarjes së tokës komunale** për projekte që lidhen me kthimin e PZH-ve.

Tatimi në pronën e paluajtshme

Sipas nenit 39 të Ligji nr. 06/L-005 për tatimin në pronën e paluajtshme (Ligji), në fuqi nga 1 tetori 2018, lirohen nga detyrimet tatimore personat prona e të cilëve rezulton të ketë qenë apo të jetë e uzurpuar sipas një vendimi përfundimtar të nxjerrë nga një autoritet publik, kompetent për të shqyrtuar rastet e uzurpimeve të paligjshme në Kosovë.

Gjatë periudhës për të cilën raportohet, asnjë pjesëtar i komuniteteve joshumicë dhe/ose PZH nuk u lirua nga pagesa e tatimit në pronë të paluajtshme.